

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมา การพัฒนาของโลกเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความมั่งคั่ง โดยมีตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จึงทำให้แต่ละประเทศพยายามผลักดันให้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ของหลายประเทศทั่วโลกได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกๆ ปี และสาเหตุที่ทำให้แต่ละประเทศ ใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เพราะมีประโยชน์ในการวิเคราะห์เศรษฐกิจหลายด้าน ดังนี้

- 1) เป็นตัวชี้วัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจมหภาคด้านต่างๆ เช่น กิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการผลิต และด้านรายจ่าย เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบว่า ในปีนั้นประเทศสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ได้เป็นมูลค่าเท่าใด และยังสามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผนนโยบายของภาครัฐ และเอกชน
- 2) เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระยะสั้น ซึ่งเป็นการแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิต การใช้จ่าย และรายได้ โดยความผันผวนของปัจจัยดังกล่าวจะแสดงถึงภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ
- 3) เป็นตัวเปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งอาจใช้เปรียบเทียบในระยะเวลาที่ต่างกัน หรือใช้เปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในกรณีเปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในปีใดปีหนึ่งจะใช้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเฉลี่ยต่อประชากร เพื่อจัดความแตกต่างของจำนวนประชากรในแต่ละประเทศ
- 4) เป็นเป้าหมายในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลสามารถทำให้เศรษฐกิจดำเนินไปในทิศทางที่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ แต่กรณีที่เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างไปจากเป้าหมายที่วางไว้ก็จะได้หาแนวทางในการแก้ไขต่อไป

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีมุ่งสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ให้เกิดขึ้นในประเทศ โดยให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งมีปัจจัยหลักอยู่ที่การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภคของประชาชน การลงทุนภาคเอกชน การใช้จ่ายของรัฐบาล การส่งออก และการนำเข้าสินค้าและบริการ โดยเชื่อว่าการที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตสูงหมายความว่า เศรษฐกิจจะมีความมั่งคั่ง หรืออยู่ในช่วงขาขึ้น แต่ถ้าหากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่มีการเจริญเติบโต หรือหดตัวลงเท่ากับว่าเศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอย ด้วยเหตุนี้ทำให้มูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเจริญเติบโตมากขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้ว่าในปี 2544 ประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นมูลค่า 5,133,502 ล้านบาท และเจริญเติบโตมากขึ้นทุกปี จนมาถึงปี 2550 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเติบโตขึ้นสูงถึง 8,493,311 ล้านบาท ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ของประเทศไทย พ.ศ. 2544-2550

(หน่วย: ล้านบาท)

	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศสุทธิในราคาต้นทุน	3,861,229	4,072,166	4,417,872	4,921,445	5,397,524	5,962,993	6,527,253
การสะสมทุนที่ยังไม่ได้หักค่าเสื่อมราคา	759,455	790,921	824,216	868,249	927,456	995,296	1,077,263
ภาษีทางอ้อม	537,994	614,613	714,187	777,210	857,811	922,630	929,407
หัก เงินอุดหนุน	25,176	27,057	38,906	77,428	89,898	39,622	40,612
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น ณ ราคาตลาด	5,133,502	5,450,643	5,917,369	6,489,476	7,092,893	7,841,297	8,493,311
การอุปโภค บริโภคของครัวเรือน	2,941,012	3,119,979	3,385,602	3,711,286	4,060,414	4,376,585	4,561,528
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคของรัฐบาล	581,117	603,891	636,002	720,595	843,649	927,575	1,037,571
การสะสมทุนถาวร หรือการลงทุน	1,181,315	1,243,188	1,424,194	1,681,824	2,049,823	2,197,221	2,247,174
สินค้าคงเหลือ	55,774	54,146	53,281	56,766	180,344	31,150	10,753
การส่งออกสินค้าและบริการ	3,380,750	3,499,004	3,886,566	4,587,868	5,218,079	5,777,554	6,218,219
หัก การนำเข้าสินค้าและบริการ	3,047,574	3,134,265	3,485,272	4,272,713	5,297,474	5,503,772	5,544,488
ความคลาดเคลื่อนทางสถิติ	41,108	64,700	16,996	3,850	38,058	34,984	-37,446
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น ด้านการใช้จ่าย	5,133,502	5,450,643	5,917,369	6,489,476	7,092,893	7,841,297	8,493,311

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2550)

ถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จะเป็นตัวชี้วัดการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี แต่ก็ยังมีจุดอ่อนอยู่หลายประการ เช่น

- 1) ไม่รวมมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มีการซื้อขายผ่านระบบตลาด รวมทั้งที่เกิดในเศรษฐกิจใต้ดิน และกิจกรรมนอกกฎหมาย
 - 2) ไม่แสดงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากการวัดด้านปริมาณเพียงอย่างเดียว ซึ่งผลิตภัณฑ์อาจมีคุณภาพสูงขึ้น และมีผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ออกมาสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น
 - 3) ไม่แสดงเวลาว่าง หรือเวลาพักผ่อน รวมถึงสวัสดิการต่างๆ จึงไม่ได้สะท้อนถึงความอยู่ดีกินดีของประชาชน นอกจากนี้ ยังไม่ได้แสดงถึงลักษณะการทำงานของแรงงาน และความสะดวกสบายในการทำงาน
 - 4) ไม่ได้หักผลเสียที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม เนื่องจากการผลิต และการบริโภคก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม แต่รายจ่ายเพื่อฟื้นฟูความเสียหายของสภาพแวดล้อมกลับนำมาคิดรวมในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
 - 5) ไม่ให้ความสำคัญต่อส่วนประกอบ และการกระจายผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีผลกระทบต่อระดับความเป็นอยู่ของประชาชน และไม่สามารถบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นประชาชนต้องการหรือมีความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือไม่ เพราะผลประโยชน์ส่วนใหญ่มักตกอยู่กับหน่วยธุรกิจ
 - 6) ไม่แสดงประสิทธิภาพในการผลิต เพราะเป็นการวัดมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตออกมาได้ในรอบปี แต่ไม่ได้เปรียบเทียบกับทรัพยากร หรือปัจจัยการผลิตที่นำไปใช้ในการผลิต
- การที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มีจุดอ่อนที่สำคัญ คือไม่ได้บ่งชี้ระดับความอยู่ดีกินดีของประชาชน หรือสวัสดิการทางเศรษฐกิจของประชาชน ประกอบกับการให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจึงทำให้ประชาชนสนใจแต่เรื่องเงินทอง และวัตถุ โดยจะเห็นได้ว่ามนุษย์พัฒนาดังต่างๆ เพื่อสนองความต้องการทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับประเทศ หรือระดับโลก โดยคิดว่าการทำสิ่งต่างๆ เพื่อสนองความต้องการเหล่านั้นจะนำไปสู่ความสุข ตามแนวคิดเศรษฐกิจกระแสหลัก โดยคิดว่าสิ่งเหล่านั้นจะนำมาซึ่งความสุขสบายในชีวิต จึงส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมหลายอย่างตามมา เช่น การหย่าร้าง ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น รายได้ที่ไม่เท่าเทียม ความรุนแรง ความเครียด และความทุกข์ในรูปแบบต่างๆ ด้วยเหตุนี้เอง นักวิชาการในหลากหลายสาขาจึงได้พยายามศึกษาถึงประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสุขไม่ว่าจะเป็น ความหมายที่แท้จริงของคำว่าความสุข หรือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุข โดยศาสตร์ที่ทำการศึกษานี้ในประเด็นทางด้านความสุขนั้นในระยะแรกจะได้รับการศึกษามากจากนักจิตวิทยา และแพทย์ในสาขาจิตเวชก่อนแล้วจึงขยายไปสู่สาขาอื่นๆ อย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็น สาขาสังคมศาสตร์ และสาขา

เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งแนวคิดในการพัฒนา และการวัดการพัฒนาในยุคใหม่ต้องดำเนินไปอย่าง เป็นองค์รวม จึงจะสามารถสร้างสังคมที่มีความสุขได้ จึงเป็นเหตุผลให้มีการคิดดัชนีต่างๆ ขึ้นมาวัด การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจมากมาย และที่กำลังเป็นที่สนใจอยู่ในปัจจุบัน คือ ความสุขมวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Happiness: GDH) ของประเทศภูฏาน

ในปี 2549 มูลนิธิเศรษฐกิจใหม่ (New Economics Foundation: NEF) ได้ทำการพัฒนา ดัชนีความสุขของโลก (Happiness Planet Index: HPI) ซึ่งเป็นวิธีการวัดแบบใหม่ โดยวัดจาก ความ ยืนยาวของชีวิต ความพอใจในชีวิต และความต้องการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติซึ่งหมายถึง ปริมาณของที่ดินที่เหมาะสมสำหรับจำนวนประชากร และการบริโภคพลังงาน โดยทำการสำรวจ ดัชนีความสุขจากประเทศต่างๆ 178 ประเทศทั่วโลก พบว่า ประเทศวานูอาตู หมู่เกาะเล็กๆ ใน มหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้มีความสุขที่สุดในโลก นอกจากนี้ ยังมีโคลัมเบีย คอสตาริกา โดมินีกัน และปานามา ที่ติด 5 อันดับแรกของประเทศที่มีความสุขที่สุดในโลก ในขณะที่บรรดาประเทศ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีดัชนีความสุขไม่มากนัก แต่ประเทศที่ได้ค่าดัชนีความสุขสูง ก็ไม่ได้ หมายความว่า จะเป็นประเทศที่มีความสุขที่สุดในโลกเสมอไป แต่จะหมายความว่า ความสามารถในการ จัดสรรทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพต่อความอยู่ดีมีสุขของมนุษย์ และเมื่อพิจารณาถึง ผลผลิตขั้นต้นมวลรวมในประเทศ กับดัชนีความสุข ของบางประเทศ พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางที่ ตรงกันข้าม ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศที่มีผลผลิตขั้นต้นมวลรวมในประเทศ และผลผลิตขั้นต้นมวลรวมใน ประเทศเฉลี่ยต่อประชากรสูงไม่ได้ หมายความว่า จะเป็นประเทศที่มีระดับความสุขสูงตามไปด้วย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีผลผลิตขั้นต้นมวลรวมในประเทศสูงเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยมีมูลค่า 13,776,471 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีผลผลิตขั้นต้นมวลรวมในประเทศเฉลี่ยต่อประชากรสูงถึง 45,047 ดอลลาร์สหรัฐ แต่กลับมีดัชนีความสุข อยู่ในอันดับที่ 150 ของโลก ในขณะที่ ประเทศวานู อาตู มีผลผลิตขั้นต้นมวลรวมในประเทศเป็นอันดับที่ 169 ของโลก โดยมีมูลค่า 451 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีผลผลิตขั้นต้นมวลรวมในประเทศเฉลี่ยต่อประชากรเพียง 1,995 ดอลลาร์สหรัฐ แต่กลับมีดัชนี ความสุข เป็นอันดับหนึ่งของโลก ส่วนในประเทศอื่นๆ ก็เช่นกัน โดยเฉพาะประเทศที่มีผลผลิตขั้น ต้นมวลรวมในประเทศ สูงสุด 10 อันดับแรกของโลก ต่างมีดัชนีความสุขอยู่ในระดับที่ไม่มากนัก แต่ ประเทศที่มีผลผลิตขั้นต้นมวลรวมในประเทศเฉลี่ยต่อประชากรไม่มาก กลับมีดัชนีความสุขอยู่ในระดับ ที่ดีกว่า ส่วนในประเทศไทยผลผลิตขั้นต้นมวลรวมในประเทศ อยู่ที่อันดับ 33 ของโลก โดยมีมูลค่า 245,350 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีผลผลิตขั้นต้นมวลรวมในประเทศเฉลี่ยต่อประชากร 3,841 ดอลลาร์ สหรัฐ โดยมีดัชนีความสุข อยู่ในอันดับที่ 32 ของโลก ดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 อันดับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และดัชนีความสุขของโลก (Happiness Planet Index: HPI) ในประเทศต่างๆ

อันดับ	ประเทศ	GDP (ล้าน: US\$)	GDP per capita (US\$)	HPI	อันดับของ HPI
1	สหรัฐอเมริกา	13,776,471	45,047	28.8	150
2	ญี่ปุ่น	4,379,624	34,225	41.7	95
3	จีน	3,400,351	2,604	56.0	31
4	เยอรมนี	3,317,376	40,162	43.8	81
5	สหราชอาณาจักร	2,767,982	45,549	40.3	108
6	ฝรั่งเศส	2,545,695	40,090	36.4	129
7	อิตาลี	2,095,141	35,585	48.3	66
8	สเปน	1,436,893	32,451	43.0	87
9	แคนาดา	1,425,778	43,368	39.8	111
10	บราซิล	1,314,198	6,852	48.6	63
33	ไทย	245,350	3,841	55.4	32
155	ภูฏาน	1,305	1,982	61.1	13
169	วานูอาตู	451	1,995	68.2	1

ที่มา: ข้อมูล GDP จาก Wikipedia (2550)

ข้อมูล HPI จาก New Economics Foundation (2549)

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในอีกหลายประเทศทั่วโลกที่ให้ความสนใจ และให้ความสำคัญกับเรื่องของคุณภาพชีวิตเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่า แผนการพัฒนาเพื่อการเจริญเติบโตของประเทศไทยช่วงก่อน แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (ก่อนปีพ.ศ. 2540) ประเทศไทยใช้วิธีการเน้นการเจริญเติบโตของประเทศ โดยการใช้จ่ายทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และรายได้ประชาชาติ (National Income) แต่หลังจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ประเทศไทยปรับเปลี่ยนการให้ความสำคัญในการพัฒนามาเป็นการพัฒนามนุษย์มากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ที่เสนอว่าความสุขเริ่มจากระดับ

บุคคลก่อน ถึงจะขยายวงกว้างไปยังครอบครัว ชุมชน สถาบันต่างๆ และระดับประเทศตามลำดับ โดยมีการพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้น้อมนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน มุ่งสู่ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน จะเห็นได้ว่าจริงๆ แล้วคนไทยมีความสุขมวลรวมในประเทศ อยู่แล้ว แต่อยู่ในรูปของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งไม่ว่าจะเป็นความสุขมวลรวมในประเทศ หรือเศรษฐกิจพอเพียง ต่างก็มีเป้าหมายอยู่ที่ความสุข และความพึงพอใจของคนเป็นส่วนใหญ่ โดยสนใจความหมายของเงินทอง และวัตถุ เป็นอันดับรองลงมา

ในการวัดระดับความสุขของคนไทยนั้น สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง ดัชนีความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศ และนิยามความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศว่า คือ ความอยู่เย็นเป็นสุขทั้งสิ่งที่จับต้องได้อย่างเป็นรูปธรรม และนามธรรมของประชาชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่มาพักอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยประเมินภาพรวมของชีวิตที่ประกอบด้วย 1) ความอยู่เย็นเป็นสุข 2) ความพึงพอใจในชีวิต 3) คุณภาพชีวิต 4) ความเป็นจริงในชีวิตกับความคาดหวัง และความต้องการ โดยมีปัจจัยกำหนดได้แก่ บรรยากาศภายในชุมชน ชีวิตครอบครัว ระบบการศึกษา สุขภาพกาย สุขภาพใจ ความพึงพอใจในงาน การประพฤติด้านหลักเศรษฐกิจพอเพียง ระบบการค้าเสรีในกระแสโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมประเพณีไทย ธรรมชาติ และการจัดสรรทรัพยากร กระบวนการยุติธรรม สภาพแวดล้อมสถานการณ์ปัจจุบัน และหลักธรรมาภิบาล โดยเก็บข้อมูลจากการออกแบบสอบถามซึ่งกลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรไทย และชาวต่างชาติในจังหวัดที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างของประเทศไทย และนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยความสุขของประชาชนภายในประเทศ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศมีการเพิ่มขึ้น และลดลงมากในบางเดือน เช่น ในเดือน มิถุนายน 2549 ความสุขมวลรวมของประชาชนมีค่ามากถึง 9.21 ซึ่งเพิ่มขึ้นมากที่สุด เนื่องจาก ความสุขด้านวัฒนธรรมประเพณีที่เพิ่มขึ้น โดยพบว่าประชาชนเกือบเต็มร้อยที่มีความสุขกับงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมถึงความปลื้มปีติในโครงการพระราชดำริต่างๆ จึงส่งผลทำให้ความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศเพิ่มขึ้นมาก แต่ในเดือน ตุลาคม 2549 ความสุขมวลรวมของประชาชนมีค่า 4.86 ซึ่งลดลงมากที่สุด เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาในหลายๆ ด้านโดยเฉพาะปัญหาทางด้านการเมือง ซึ่งเกิดจากการทำปฏิวัติรัฐประหาร โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งผลให้เกิดความตึงเครียดขึ้นกับประชาชน และเกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมาย ทำให้ความสุขมวลรวมของ

ประชาชนภายในประเทศลดลง ซึ่งในแต่ละเดือนที่มีการเพิ่มขึ้น และลดลงของระดับความสุขตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆ แต่โดยรวมแล้วความสุขของคนไทยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ 6.03 จากคะแนนเต็ม 10 ดังตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยความสุขมวลรวมของประชาชนคนไทยภายในประเทศ ตั้งแต่เดือน มกราคม 2549 - มกราคม 2552 เมื่อคะแนนเต็ม 10

	2549	2550	2551	2552
มกราคม	5.47	5.68	6.47	6.59
กุมภาพันธ์	5.47	5.66	6.39	-
มีนาคม	5.47	-	6.39	-
เมษายน	6.08	5.11	6.30	-
พฤษภาคม	6.59	5.02	-	-
มิถุนายน	9.21	5.02	-	-
กรกฎาคม	7.29	5.02	6.08	-
สิงหาคม	6.34	-	5.82	-
กันยายน	6.30	5.94	5.64	-
ตุลาคม	4.86	6.90	4.84	-
พฤศจิกายน	5.74	-	6.55	-
ธันวาคม	5.74	-	6.81	-
เฉลี่ย	6.03			

ที่มา: สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2552)

ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสุขของประชากรในประเทศไทยนั้น มีประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยของพิริยะ ผลพิรุฬห์ และปึงปอนต์ รักอำนวยกิจ เรื่อง ความสุขกายสบายใจของคนเมืองคือมีผลวิจัยในเรื่องความสุข และความทุกข์ของคนไทยในแต่ละภาค โดยใช้ข้อมูลจากดัชนีชี้วัดความสุขจากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนา และทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยฉบับใหม่ ที่จัดทำโดย อภิชัย มงคล และคณะ พบว่าหากวิเคราะห์เฉพาะสัดส่วนของผู้ที่รู้สึกว่าคุณมีความทุกข์ ได้แก่ ทุกข์ทุกข์มาก และทุกข์ที่สุด พบว่า ภาคที่ประชากรระบุว่าตนมีความทุกข์มากกว่าภาคอื่นๆ ได้แก่ ภาค

ตะวันออกโดยมีจำนวนประชากรประมาณร้อยละ 8 ของภาคที่ระบุว่าตนมีความสุข ในขณะที่ยกมาวิเคราะห์เฉพาะทางด้านความสุข ได้แก่ สุข สุขมาก และสุขมากที่สุด พบว่า ภาคที่ประชากรระบุว่าตนมีความสุขมากกว่าภาคอื่นๆ คือ ภาคเหนือ โดยมีจำนวนประชากรประมาณร้อยละ 89 ของประชากรกลุ่มตัวอย่างของภาค แต่เมื่อเปรียบเทียบความสุข และความสุขทั้ง 7 ระดับ แล้วพบว่า ภาคที่ประชากรระบุว่าตนมีความสุขมากที่สุด คือ ภาคกลาง โดยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 2 ของกลุ่มตัวอย่างของภาคกลาง ในขณะที่ภาคที่ประชากรระบุว่าตนมีความสุขมากที่สุด คือ ภาคเหนือ โดยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 27 ของกลุ่มตัวอย่างของภาคเหนือ จากการที่ประชากรในภาคเหนือระบุว่าตนมีความสุขมากที่สุด จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเหตุใดประชากรในภาคเหนือจึงระบุว่าตนมีความสุขมากที่สุด และมากกว่าภาคอื่น ดังตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 ระดับความทุกข์ และความสุข ของสัดส่วนประชากรจำแนกตามภาค

	ทุกข์ที่สุด	ทุกข์มาก	ทุกข์	เฉยๆ	สุข	สุขมาก	สุขมากที่สุด
ภาคใต้	0.6	0.4	2.9	13.4	23.2	45.4	14.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.2	1.3	3.6	9.4	20.9	45.9	18.8
ภาคตะวันออก	1.3	1.7	4.8	13.5	26.5	37.3	15.0
ภาคเหนือ	0.6	1.7	2.5	6.5	20.6	41.5	26.6
ภาคกลาง	1.9	1.3	1.9	9.0	28.9	41.5	15.5

ที่มา: พิริยะ ผลพิรุฬห์ และปึงปอนด์ รักอำนวยการ (2550)

การศึกษาเกี่ยวกับความสุขในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในระดับภาพรวมหรือระดับประเทศ ส่วนการศึกษาในระดับชุมชน หรือระดับพื้นที่ ยังมีการศึกษาอยู่น้อยมาก จึงมีความน่าสนใจที่จะทำการศึกษาระดับความสุขของประชากรในระดับชุมชน หรือระดับพื้นที่ และจากผลงานวิจัยที่ว่า ภาคเหนือเป็นภาคที่มีความสุขมากที่สุด การศึกษานี้จึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างของจังหวัดในภาคเหนือ ได้แก่ ประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดในภาคเหนือ และมีความเจริญทางด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แต่ยังมีปัญหาต่างๆ ที่น่าจะส่งผลกระทบต่อความสุขของประชากร โดยเลือกทำการศึกษาในเขตอำเภอสารภี ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความหลากหลายในลักษณะที่เป็นทั้งเมือง และชนบท อีก

ทั้งประชากรยังมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี มากเป็นอันดับ 2 รองจาก อำเภอเมืองเชียงใหม่ ดังตารางที่ 1.5

ตารางที่ 1.5 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรอำเภอต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2550

อันดับ	อำเภอ	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)
1	เมืองเชียงใหม่	58,377
2	สารภี	51,046
3	แม่วิม	48,968
4	ฝาง	47,773
5	สันทราย	46,907
6	หางดง	46,608
7	สันกำแพง	46,074
8	ดอยสะเก็ด	44,211
9	ไชยปราการ	41,396
10	สันป่าตอง	40,558

ที่มา: กรมการพัฒนชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2550)

โดยประเด็นสำคัญที่น่าสนใจมาก คือ อำเภอสารภี มีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาเรื่องหมอกควันในอากาศ ส่งผลให้มีจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็งปอดเป็นจำนวนมาก เป็นอันดับต้นๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ และระดับประเทศ รวมถึงยังมีปัญหาอื่นๆ อีกมากมายที่น่าจะส่งผลกระทบต่อความสุข และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาสุขภาพ ปัญหาครอบครัว เป็นต้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อความสุขของประชากร หรือไม่อย่างไร ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเรื่องความสุขของประชากร จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนนโยบายเชิงเศรษฐกิจในระดับชุมชน หรือระดับพื้นที่ และเป็นแนวทางในการสร้างดัชนีที่มีประสิทธิภาพในการวัดความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ไปพร้อมๆ กับความสุข และความอยู่ดีมีสุขของประชากรไทยในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ของอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
- 1.2.2 ศึกษาระดับความสุข จากตัวชี้วัดความสุขของประชากร อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
- 1.2.3 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขของประชากร อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1.3.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ของอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม กับระดับความสุขของประชาชน
- 1.3.2 ทำให้ทราบถึงระดับความสุข และปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขของประชากร อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
- 1.3.3 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาให้ประชากรมีความอยู่ดีกินดี และมีความสุข อีกทั้งผู้ที่สนใจต้องการศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษานี้ ได้ทำการศึกษาระดับความสุขในระดับบุคคล และปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขของประชากร อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ตัวชี้วัดความสุขจากงานวิจัยของนายแพทย์อภิสิทธิ์ ชำรงวารกุล และคณะ เรื่องกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขของประชาชนชาวไทยซึ่งแบ่งเป็น 8 หมวด ได้แก่ 1) การมีหลักประกันในชีวิต 2) การมีร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรง 3) การมีครอบครัวที่อบอุ่น 4) การมีชุมชนเข้มแข็ง 5) การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี 6) การมีอิสรภาพ 7) การมีความภาคภูมิใจ 8) การเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในเดือนมีนาคม 2552

1.5 นิยามศัพท์

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product: GNP) หมายถึง มูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ณ ราคาตลาด ที่ผลิตขึ้นในรอบหนึ่งปีด้วยทรัพยากรของชาติ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หมายถึง มูลค่าสินค้า และบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในขอบเขตประเทศในรอบหนึ่งปีคิด ณ ราคาตลาด

ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness: GNH) หมายถึงความสุขมวลรวมของคนในชาติ ในกรณีของประเทศไทยจะหมายถึงความสุขมวลรวมของคนไทย ซึ่งรวมถึงคนไทยที่อยู่ในต่างประเทศด้วย

ความสุขมวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Happiness: GDH) หมายถึงความสุขมวลรวมของคนในประเทศ ในกรณีของประเทศไทยจะหมายถึงความสุขมวลรวมของคนที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งรวมถึงคนต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทยด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved